■ **Ilustracja 5.** Takie sceny jak na prezentowanym zdjęciu towarzyszyły okupacji niemieckiej dosłownie od pierwszego do ostatniego dnia. Rewizje przeprowadzano przypadkowo i wybiórczo, jak i w sposób zorganizowany (np. w całych domach lub kwartałach ulic). Celem takich działań było zarówno zastraszenie społeczeństwa i powstrzymanie go przed działaniami nielegalnymi z punktu widzenia okupacyjnego prawa (ruch oporu, czarny rynek), jak wytypowanie i znalezienie ich uczestników, osób ukrywających się, Żydów lub ludzi posiadających fałszywe dokumenty. Oblicza się bowiem, że po wprowadzeniu w 1942 r. tzw. *kenkart* (kart rozpoznawczych) w Warszawie fałszywych dokumentów używało ok. 15% mieszkańców!

Niestety nie wiadomo, kiedy, gdzie i przy jakiej okazji zostało zrobione zdjęcie. Pewne jest, że zrobił je niemiecki żołnierz, nie można też wykluczyć propagandowego celu. Nie jest to rewizja przypadkowa, o czym świadczy chociażby fakt, że poddano jej wyłącznie młodych mężczyzn, grupy zresztą zawsze najbardziej podejrzanej i potencjalnie niebezpiecznej. Nie wydaje się również, żeby była to sytuacja zagrożenia – żołnierze Wehrmachtu przeprowadzają rewizję praktycznie nieuzbrojeni. Należy również zwrócić uwagę na mimikę rewidowanych – nie przejawiają strachu, niektórzy są uśmiechnięci. Albo była to strategia sprawdzającą się w takich sytuacjach, albo czują się bezpieczni (np. nie posiadają przy sobie niczego kompromitującego). Możliwe, że jest to na przykład grupa robotników rutynowo rewidowanych przed pracą. Zwraca uwagę niezwykła skrupulatność rewizji (wywrócone i opróżnione kieszenie etc.). *–J.K.–*

Fotografia dotyczy łamania:

- ◇ prawa do nietykalności osobistej,
- ◇ prawa do wolności i bezpieczeństwa osobistego,
- ◇ zakazu poniżającego traktowania,
- ◇ prawa do rzetelnego procesu sądowego.

5. Lata 1933–1944, Warszawa. Niemieccy żołnierze rewidują grupę mężczyzn. Fot. Instytut Polski im. Gen. Sikorskiego w Londynie, zbiory Ośrodka KARTA